Η εποχή της Νεωτερικότητας και η Υπακοή (Δημήτρης Γ. Ιωάννου)

Categories : ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ

Date : 31 Μαΐου, 2023

Ζούμε στην εποχή του μοντέρνου και του μεταμοντέρνου. Ποια πρέπει να είναι η στάση μας απέναντι σε αυτή την εποχή; **Αποδεχόμαστε την νεωτερικότητα, στην σημερινή, προωθημένη της μορφή ή αποφασίζουμε να σταθούμε απέναντι σε αυτήν;** Σε αυτό το ερώτημα θα απαντήσουμε, βασιζόμενοι στην θεολογία ενός σύγχρονου φιλοκαλικού -τολμώ να πω- Πατέρα της Εκκλησίας, του**π. Συμεών Κραγιόπουλου.**

Εν πρώτοις, πρέπει να δούμε **ποια είναι τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά του μοντέρνου και μεταμοντέρνου ανθρώπου**. Ο σύγχρονος άνθρωπος λοιπόν θεωρεί ότι είναι καθολικά χειραφετημένος, απελευθερωμένος από οποιαδήποτε αυθεντία, ακόμη και τον ίδιο τον Θεό. Ο Διαφωτισμός διακήρυξε το ότι ο άνθρωπος πρέπει να στηρίζεται αποκλειστικά στη δική του λογική και να προοδεύει συσσωρεύοντας διανοητική γνώση. Ο άνθρωπος πρέπει να κυριαρχήσει και να εξουσιάσει τη φύση και το υποκείμενο οφείλει να είναι αυτόνομο και κατέχον την ιδιότητα της αυτοδιάθεσης, ικανό να ορίζει μόνο του τον εαυτό του μέσω της σχέσης αλλά και της καθυπόταξης της ετερότητας. Σύμφωνα με τον Αντόρνο στον Διαφωτισμό η λογική της ανθρώπινης απελευθέρωσης μετεξελίσσεται βαθμιαία σε αυταρχισμό και καταπίεση. Ο λόγος γίνεται το όχημα του ανθρώπου για να εξουσιάσει το έτερο. Υπάρχει φυσικά ρήξη της νεωτερικότητας με την παράδοση και την θρησκεία και γενικά το υπερβατικό. Το μεταμοντέρνο ιδίως άτομο αποθεώνει το εφήμερο και το αποσπασματικό, υπονομεύοντας την αίσθηση της Ιστορίας ως συνέχειας και μεταβάλλοντάς την σε μια άτακτη σειρά από κινήσεις χωρίς συγκεκριμένη κατεύθυνση. Η μεταμοντέρνα συνθήκη πράττει το αυτό όσον αφορά και την αίσθηση του εαυτού, αφού μεταβάλλει το εγώ σε ένα σύνολο σκόρπιων ιδιοτήτων και πρακτικών, αμφισβητώντας την έννοια της προσωπικής ταυτότητας. Ο ατομισμός παρ’ όλα αυτά κυριαρχεί, αναδεικνύεται η πρόσκαιρη προτίμηση του υποκειμένου, η δυνατότητα για «αυτοέκφραση» και κάθε λογής απελευθέρωση. Ο ηδονισμός επικρατεί, καθώς το υποκείμενο προσπαθεί να θηρεύσει την πρόσκαιρη ηδονή, αναζητώντας την ευτυχία με την ενισχυμένη του θέληση και τον βολονταρισμό, ενώ εξυμνείται ο καταναλωτισμός, καθώς πια έχουν εξαφανιστεί ιδανικά και αξίες. Το άτομο μαθαίνει να καταναλώνει τον ίδιο του τον εαυτό, γενικώς να καταναλώνει τα πάντα, θηρεύοντας από όπου μπορεί, όπως είπαμε, ευχαρίστηση και ευτυχία. Μιλάμε πάντα για πρόσκαιρη ευχαρίστηση, καθώς οι

«μεγάλες αφηγήσεις» τόσο της Ιστορίας όσο και της προσωπικής ταυτότητας και συνέχειας βάλλονται, για να φτάσει να θεωρείται ο εαυτός, επαναλαμβάνουμε, ως ένα συνονθύλευμα ατάκτως ερριμμένων αντιλήψεων, πίστεων, πρακτικών και δραστηριοτήτων. Τα μείζονα ερωτήματα της γνώσης απαντώνται με κοσμικούς καθαρά όρους και εξοβελίζεται η μεταφυσική και η θεολογία, ενώ κάθε απάντηση σε ερωτήσεις του τύπου «πώς επιτυγχάνουμε την αληθινή γνώση;» ή «πώς μπορούμε να ικανοποιήσουμε τις ανάγκες μας;» γίνεται αυτομάτως προβληματική και αμφιλεγόμενη. Ο αστικός εκσυγχρονισμός έχει αποκόψει έτι περαιτέρω το υποκείμενο από τις παραδοσιακές του ρίζες και καταβολές, οπότε έχουμε να κάνουμε με την διάλυση της κοινότητας και των συλλογικών παραδόσεων. Διακηρύσσεται ότι δεν υπάρχει μία, αλλά πολλές αλήθειες ταυτόχρονα, ενίοτε και σε σύγκρουση μεταξύ τους και η ελευθερία φθάνει να συνδέεται με την αυθαιρεσία, ενώ το άτομο απαγκιστρώνεται από κάθε κοσμική ιερότητα και κοσμολογική τάξη. Η νεωτερική ελευθερία επέβαλε την αίσθηση του παραλόγου του κόσμου, γέννησε τον υπαρξισμό και την θήρευση του παραλογισμού της πραγματικότητας. **Περιγράψαμε μόλις την** «**μεταμοντέρνα συνθήκη**».

«Είμαστε όλοι μεταμοντέρνοι», έλεγε ο Frederic Jameson, και πράγματι φαίνεται όλοι να ζούμε μέσα σε μια κατάσταση αυτονομίας και αυθαιρεσίας, έλλειψης αξιών και πλουραλισμού των ιδανικών, ανερμάτιστοι και ανέστιοι μέσα στον κόσμο.**Ποια είναι η δέουσα στάση μας ως χριστιανών απέναντι στην μοντέρνα και ακόμη περισσότερο την μεταμοντέρνα συνθήκη;** Υπάρχουν προσπάθειες να οικοδομηθεί ένας μεταμοντέρνος χριστιανισμός και ένας συμβιβασμός με την περιρρέουσα πολιτισμική ταυτότητα, που φαίνεται να έχει επικρατήσει στην εποχή μας. Ακόμη και ως χριστιανοί δεν παύουμε να είμαστε μεταμοντέρνοι.

Το γενικότερο πνεύμα του **π. Συμεών Κραγιόπουλου**, πριν περάσουμε στην συγκεκριμένη έκθεση της διδασκαλίας του επί όλων αυτών είναι ότι, συμφώνως και με την Αγία Γραφή **δεν πρέπει να «συσχηματιζόμαστε» με τον κόσμο**. Όπως γράφει ο Απόστολος Παύλος στην προς Ρωμαίους επιστολή του, «*μη συσχηματίζεσθαι τω αιώνι τούτω, αλλά μεταμορφούσθαι τη ανακαινώσει του νοός υμών, εις το δοκιμάζειν υμάς τι το θέλημα του Θεού, το αγαθόν και ευάρεστον και τέλειον*» (ιβ, 2). Και γενικά, **ως χριστιανοί πρέπει να αποβάλουμε το κοσμικό φρόνημα**, αισθανόμενοι ξένοι προς το πνεύμα «*του αιώνος τούτου*». Ο κόσμος είναι για μας η ξενιτιά, αισθανόμενοι «*πάροικοι και παρεπίδημοι*» (Γεν. κβ, 4) μέσα στην πραγματικότητα αυτή, που μας περιτριγυρίζει. Γενικά, **ο νους του χριστιανού πρέπει να είναι στον μέλλοντα αιώνα, την έλευση της Βασιλείας του Θεού** , την οποία προγευόμαστε σε κάθε θεία λειτουργία. Οι πρώτοι χριστιανοί διώκονταν από τον κόσμο αυτό και ρίχνονταν βορά στα θηρία, ενώ αργότερα, όταν ιδρύθηκε η χριστιανική Αυτοκρατορία, φοβούμενοι οι πιστοί μήπως τελικά εδραιωθεί ο συμβιβασμός με το φρόνημα του κόσμου τούτου κατέφυγαν στις ερήμους, οπότε και γεννήθηκε ο μοναχισμός. Ο θεσμός αυτός είναι μια ζωντανή παρουσία εντός της

Εκκλησίας του εσχατολογικού φρονήματος και η εγγύηση ότι επιθυμούμε την «μέλλουσαν πόλιν».

***

Πρέπει ωστόσο να πούμε άλλη μια φορά ότι ακόμη και ως χριστιανοί στην σύγχρονη εποχή είμαστε μεταμοντέρνοι. Είμαστε τόσο μπερδεμένοι όλοι μας από την περιρρέουσα πολιτισμική ατμόσφαιρα, ώστε **να μην μπορούμε να κρατήσουμε το γνήσιο χριστιανικό φρόνημα**. Στο βιβλίο του «Πάντα συνεργεί εις αγαθόν», ο π. Συμεών γράφει, μιλώντας για τις ψυχοπαθολογικές καταστάσεις, όπως τις πιο απλές, π.χ. το κόμπλεξ κατωτερότητας ή ανωτερότητας, ότι είναι δύσκολο να βρει κανείς σήμερα άνθρωπο που να είναι ψυχικά ολωσδιόλου υγιής. Μέσα του θα είναι μπερδεμένος και θα υπάρχει **εσωτερική ψυχική αταξία**, οπότε είναι δύσκολο να κάνει κανείς τον αληθινό του αγώνα ως χριστιανός. Γιατί, όπως γράφει στο εν λόγω βιβλίο, **πριν ξεκαθαριστούν και διαλυθούν όλες αυτές οι ψυχικές αταξίες και το εσωτερικό μπέρδεμα, δεν μπορεί κανείς να αγωνιστεί χριστιανικά με τον δέοντα τρόπο**. Υπενθυμίζουμε την ρήση του Frederic Jameson, «σήμερα είμαστε όλοι μεταμοντέρνοι», και δυσκολευόμαστε να ξεχωρίσουμε, μέσα σε αυτή την πανσπερμία αντιλήψεων και ιδεών, πρακτικών και δραστηριοτήτων τι είναι το αρρωστημένο αποτέλεσμα της νεωτερικότητας και τι το αυθεντικά χριστιανικό. **Τι πρέπει να γίνει;**

Ο π. Συμεών Κραγιόπουλος απαντά λέγοντας ότι **σε κάθε εποχή έδωσε ο Θεός ένα ειδικό χάρισμα αγιασμού, ώστε να προοδεύουν και να αγιάζουν πνευματικά οι άνθρωποι**. Τον καιρό της πρώτης Εκκλησίας αυτό **το χάρισμα ήταν το μαρτύριο**. Εκατομμύρια χριστιανοί οδηγήθηκαν στο Κολοσσαίο και στα λοιπά ρωμαϊκά στάδια, όπου υποβλήθηκαν σε κάθε λογής βασανιστήρια, και τελειώθηκαν πνευματικά πεθαίνοντας για τον Χριστό. Όταν τους ρωτούσαν ποιο είναι το όνομά τους, απαντούσαν «χριστιανός». Και με αυτή την καλή ομολογία και το μαρτύριο αγίασαν πραγματικά. Αργότερα, όταν ήρθε ο Μ. Κωνσταντίνος και εκχριστιανίστηκε η Αυτοκρατορία, οι πιστοί φοβήθηκαν ότι υπήρχε πια κίνδυνος να συμβιβαστεί η Εκκλησία με το πνεύμα του κόσμου τούτου, να αλλοτριωθεί βαθμιαία από το κοσμικό φρόνημα χωρίς να το καταλάβει. Τότε δόθηκε **το χάρισμα του μοναχισμού**. Χιλιάδες χριστιανοί, με πρωτεργάτη τον Μέγα Αντώνιο, κατέφυγαν στις ερήμους, και έζησαν την αναχωρητική ζωή ή έζησαν μέσα σε σκήτες και κοινόβια. Η έρημος της Νιτρίας στην Αίγυπτο και αυτή της Παλαιστίνης και αλλού γέμισε από μοναχούς. Η αναχώρηση, η ξενιτεία, ο μοναχισμός ήταν το νέο χάρισμα αγιασμού, καθώς είχε περάσει ο καιρός του μαρτυρίου. Αργότερα, όταν ακόμη και στον μοναχισμό παρατηρήθηκε μια θεσμική κρίση και άρχισε και εκεί η θρησκευτική ζωή να γίνεται συμβατική, ο Θεός έδωσε **το χάρισμα της «ευχής», της νοεράς προσευχής**, με πρωτεργάτη τον άγιο Συμεών τον Νέο Θεολόγο. Αυτός άνοιξε, γράφει ο πατήρ, τον δρόμο για μια αυθεντική χριστιανική πραγματικότητα, και έδειξε ξανά

στους ανθρώπους ότι «*ζη Κύριος ο Θεός*», και είναι ο Αυτός σε όλους τους αιώνες. **Σήμερα, στην σύγχρονη εποχή, όπου βασιλεύει το νεωτερικό πνεύμα, ποιο χάρισμα έδωσε ο Θεός;** Ο πατήρ γράφει ότι δεν ξεπεράστηκε η ανάγκη για νοερά προσευχή, και σήμερα χρειαζόμαστε την ευχή και την θεολογία της, αλλά τι άλλο έχει δοθεί ειδικά για την εποχή μας; Στο βιβλίο του «Το σύγχρονο χάρισμα- Υπακοή, μαθητεία στον Χριστό διά της Εκκλησίας», ο π. Συμεών λέγει ότι ακριβώς αυτό το χάρισμα είναι **η υπακοή**, ανεξαιρέτως για όλους τους χριστιανούς, μοναχούς και λαϊκούς.

Για την υπακοή έχει γράψει αρκετά και ο **Άγιος Σωφρόνιος του Έσσεξ** στο βιβλίο του «Ο Άγιος Σιλουανός», όπου σύντομα λέμε ότι διδάσκει τα εξής: στην υπακοή απέδιδε ο Άγιος Σιλουανός μεγίστη σπουδαιότητα, τόσο για την προσωπική ζωή παντός μοναχού και χριστιανού, αλλά και για τη ζωή του όλου ‘‘σώματος της Εκκλησίας’’. Ιδιαίτερη σημασία απέδιδε στην εσωτερική υπακοή στον ηγούμενο και τον πνευματικό, και προσευχόταν να ελεήσει αυτόν ο Κύριος για να τον φωτίσει να του αποκαλύψει το θέλημά Του. Κατόπιν γράφει ορισμένα πράγματα για το ότι **πρέπει να ακούμε τον πρώτο λόγο του πνευματικού, δεχόμενοι αυτόν ως «πληροφορία» εκ της θείας χάριτος**, αναφέρεται στο πότε και πώς μπορούμε να ζητήσουμε περισσότερες διευκρινίσεις, πόσο κακό είναι να έχει κανείς «ίδιον θέλημα και νουν», και λέγει ότι η γνήσια παράδοση του Πνεύματος ρέει ως «λεπτόν ρεύμα» στη ζωή της Εκκλησίας και όποιος θέλει να εμποτισθεί από αυτό το λεπτό ρεύμα **πρέπει να αποκοπεί «εκ της ιδίας αυτού κρίσεως»**. Και επιλέγει τα εξής: «Όπου εμφανίζεται η ‘‘ιδία’’ κρίσις, εκεί αναποφεύκτως εκλείπει η καθαρότης της παραδόσεως, επειδή εις την αποκεκαλυμμένην θείαν σοφίαν και δικαιοσύνην αντιτίθεται η ανθρωπίνη ‘‘σοφία’’ και ‘‘δικαιοσύνη’’. Τούτο φαίνεται εις τους πολλούς αφορήτως βαρύ, έτι δε και μωρία• αλλ’ όστις δεν εφοβήθη να γίνει ‘‘μωρός’’ (Α Κορ. γ, 18-19), ούτος εγνώρισε την αληθινήν ζωήν και την προαιώνιον σοφίαν. («Ο Άγιος Σιλουανός ο Αθωνίτης», Ι.Μ.Τ. Προδρόμου, Έσσεξ Αγγλίας, 2002, σελ. 104-8). Στην πραγματικότητα **μέσω της υπακοής όχι μόνο δεν χάνει κανείς την προσωπική του ελευθερία, αλλά διανοίγεται στο μυστήριο της θείας ζωής** . Αρκετά άλλα λέγονται περί υπακοής στο βιβλίο αυτό, τα παραλείπουμε όμως λόγω ελλείψεως χώρου.

***

Όταν διαβάζουμε το βιβλίο «Το σύγχρονο χάρισμα» του π. Συμεών Κραγιόπουλου αντιλαμβανόμαστε ότι η υπακοή σήμερα είναι αναγκαία όχι μόνο για τους μοναχούς, αλλά και για τους λαϊκούς. Κάθε άνθρωπος είναι τόσο μπερδεμένος σήμερα, ώστε αδυνατεί με σύνεση και διάκριση να αντιληφθεί πού βρίσκεται ο βαθύς εαυτός του, πού ζη εντός του ο «παλαιός άνθρωπος», ώστε να αγωνιστεί για να ανακαινισθεί πνευματικά. Στο σχετικό βιβλίο του λέγει ότι «Μόνον εν Χριστώ μπορεί κανείς πράγματι να υπακούσει» (σ. 29). Λέγει περαιτέρω: «‘‘Ο Χριστός έγινε υπήκοος μέχρι

θανάτου, θανάτου δε σταυρού''. ''Έμαθεν αφ' ων έπαθε την υπακοήν», κατά τον απόστολο Παύλο. Δηλαδή αυτό το ''έμαθεν αφ' ων έπαθε την υπακοήν, δεν σημαίνει ότι δεν ήξερε την υπακοή ο Χριστός και την έμαθε απ' τα παθήματα, αλλά για να μην πούμε εμείς αργότερα ότι να, εμείς παθαίνουμε• πώς μπορούμε να υπακούσουμε αφού παθαίνουμε τόσα πράγματα; Λοιπόν έπαθε ο Χριστός και έδειξε μέσα από τα παθήματα ότι ήρθε να κάνει υπακοή στο θέλημα του Θεού και έκανε μέχρι τέλους υπακοή στο θέλημα του Θεού ''γενόμενος υπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δε σταυρού''» (αυτόθι).

Ο π. Συμεών λέγει κατόπιν ότι ο Χριστός απέστειλε τους Αποστόλους σε όλο τον κόσμο λέγοντάς τους ''*πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τα έθνη διδάσκοντες αυτούς τηρείν πάντα όσα ενετειλάμην υμίν*» (Φιλ.2, 8). «Όπως αντιλαμβανόμεθα, αυτές οι λέξεις έχουν ακριβώς αυτό το νόημα. Το ''πορευθέντες μαθητεύσατε'' δεν σημαίνει μόνο ''πηγαίνετε να τους μάθετε, αλλά ''πηγαίνετε να τους κάνετε μαθητάς''. Και ξέρουμε καλά ότι ο μαθητής, ο καλός μαθητής είναι εκείνος που μαθητεύει, εκείνος που υπακούει στον δάσκαλο. Όχι ότι δεν ερωτά. Και ερωτά και ξαναρωτά, αλλά για να μάθει, για να μπορέσει να κάνει καλύτερα την υπακοή. Για να μπορέσει να φθάσει εκεί που πρέπει να φθάσει. Δεν αντιμάχεται, δεν αντιδρά, δεν δυστροπεί, αλλά αγωνίζεται για να μάθει καλύτερα την υπακοή (σελ. 29-30).

Ζώντες μέσα στην νεωτερικότητα, εμείς **πρέπει να καλλιεργήσουμε το πνεύμα της μαθητείας**. Η σχέση πνευματικού και εξομολογουμένου είναι πια σχέση δασκάλου με μαθητή. Αν δεν μαθητεύσουμε εκεί που πρέπει, δεν θα μπορέσουμε να διακρίνουμε την αμαρτία μας, τον παλαιό άνθρωπο μέσα μας, και θα είμαστε εσαεί αιχμάλωτοί του. Γεννιέται όμως ένα ερώτημα: **πού πρέπει να μαθητεύσει κανείς;** Σε αυτό το ερώτημα απαντά ο π. Συμεών στο τρίτο μέρος του βιβλίου του «Σχέση πνευματικού πατέρα και υποτακτικού-μαθητού». Εκεί υπάρχει το κεφάλαιο «Ψάξε και θα βρεις τον κατάλληλο οδηγό» (σ. 290). Λέγει: «Και υπακοή δεν σημαίνει βέβαια ότι οι μέρες θα κυλούν ωραία, όμορφα, χωρίς δυσκολίες. Δεν αποκλείεται αυτό, αλλά είναι δύσκολο, επειδή δεν είναι ταπεινός ο άνθρωπος. Εκείνος ο οποίος θα ταπεινωθεί χωρίς όρια και θα αποφασίσει να υπακούει χωρίς όρια από την αρχή μέχρι το τέλος, δεν θα έχει κανένα πρόβλημα. Αλλά είναι πολύ σπάνιοι αυτοί. Οι πολλοί θα ματώσουν, δεν γίνεται αλλιώς• θα ματώσουν κυριολεκτικά• πώς ματώνει κανείς και τρέχει αίμα, πώς ματώνει και πονάει.

»Γι' αυτό, λοιπόν, συμβουλεύουν οι Πατέρες και λένε ότι θα ψάξεις να βρεις έναν άνθρωπο, στον οποίο θα κάνεις υπακοή. Έχει κάθε δικαίωμα ο καθένας να ψάξει μόνος του. Κάθε άνθρωπος έχει μια ευθύνη φοβερή, που δεν μπορεί να τον απαλλάξει κανείς απ' αυτή την ευθύνη. Και η ευθύνη που έχει είναι να ενεργήσει σωστά… όλοι οι Πατέρες συμβουλεύουν: **θα ψάξεις να βρεις τον κατάλληλο άνθρωπο για σένα. Κανείς από τους Πατέρες δεν λέει να πας στον πρώτο τυχόντα…** Κανείς από τους Πατέρες δεν λέει να πας όπου σου πούνε οι άλλοι. Κανείς από τους

Πατέρες δεν λέει, θέλεις δεν θέλεις εκεί που έτυχε να βρεθείς, εκεί. Όχι. Να ψάξεις να βρεις τον κατάλληλο για σένα, αλλά όντως τον κατάλληλο, που θα σε βοηθήσει να κόψεις τα θελήματα. Όλοι οι Πατέρες το τονίζουν αυτό, και τονίζουν επίσης ότι **είναι αδύνατο να μη βρεις τέτοιον άνθρωπο**. Ό,τι και να συμβαίνει, όσο φτωχή κι αν είναι η Εκκλησία, όσο κι αν τυχόν λείπουν αυτοί οι άνθρωποι, **θα σε βοηθήσει ο Θεός να βρεις,** γιατί όλα αυτά ο Θεός τα κανονίζει, όλα ο Θεός τα έχει στα χέρια του. Αυτός ίδρυσε την Εκκλησία, **αυτός προνοεί για την Εκκλησία. Αυτός γνωρίζει όλους τους ανθρώπους, αυτός προνοεί για τη σωτηρία του κάθε ανθρώπου**» (σ. 292-3).

Οφείλει λοιπόν να βρει κανείς τον κατάλληλον άνθρωπο, και να μαθητεύσει σε αυτόν, **παραιτούμενος από το ίδιο θέλημα**. **Η σχέση πνευματικού και μαθητή, δεν είναι σχέση τυράννου προς άβουλο υπήκοο.** Όπως λέγει ο π. Συμεών, **η υπακοή είναι «φιλάνθρωπος»**. Πρώτα απ' όλα θεμελιώνεται μια στενή προσωπική σχέση μεταξύ πνευματικού και μαθητή, η οποία και είναι ένα **ισχυρό αντίδοτο στην κουλτούρα του μεταμοντερνισμού, που εναντιώνεται, κατ' ουσίαν, στην μακρόπνοη εμπιστοσύνη**.

Σε ένα άλλο σημείο ο π. Συμεών γράφει ότι **μεγάλη σημασία έχει ειδικά για τους λαϊκούς η διάθεση με την οποία πλησιάζουν τον πνευματικό**: 'Καταρχήν δηλαδή θέλω να πω ότι έχει μεγάλη σημασία σε τι σχέση βρίσκεται κανείς με τον πνευματικό και τι διάθεση έχει αυτός ο οποίος είναι υποτακτικός. Έχει διάθεση … να υπακούει **με την έννοια να γιατρευθεί η ψυχή ή έχει διάθεση απλώς να καθοδηγείται μην κάνει κανένα λάθος;**» (σ.342). Άλλο είναι, λέγει ο π. Συμεών, να ρωτά κανείς τον πνευματικό για να του πει απλά μια γνώμη μην τύχει και πέσει σε κάποιο λάθος- δεν είναι κακό βέβαια αυτό-, και άλλο η τέλεια υπακοή, με την οποία θέλει κανείς να απαλλαγεί από το «ίδιον» θέλημα. (σ. 343). Και ο πατήρ συμπληρώνει ότι «**όσο σκοτάδι κι αν έχεις, παραμένει η δυνατότητα να διακρίνει κανείς πού θα κάνει υπακοή**». Σ' αυτό το σημείο, ο πατήρ Συμεών γράφει ότι στην πραγματικότητα, επειδή η υπακοή γίνεται όχι απλά στον πνευματικό, αλλά **στον ίδιο τον Χριστό** και ο πιστός ζητά την τέλεια υπακοή, **θα τον αναζητήσει, όπως ήδη είπαμε, με προσευχή**. «Ε, αυτό, το να βρει έναν άνθρωπο, θα το βασανίσει, δηλαδή θα το σκεφθεί, θα το μελετήσει, θα προσευχηθεί, θα παρακαλέσει, θα δει, θα ξαναδεί ένα διάστημα». Και στο τέλος θα βρει τον κατάλληλο πνευματικό. Και συμπληρώνει ότι όσο σκοτάδι και αν έχει κανείς μέσα του, «όση διαστροφή, όση αχρείωση κι αν έχει, τελικά μένει στον άνθρωπο ένα κάτι που τον βοηθάει να δει, καίτοι είναι στο σκοτάδι» (σ. 344). Λέγονται πολλά στο θαυμάσιο αυτό βιβλίο για τη σχέση πνευματικού και μαθητή, τα οποία παραλείπουμε χάριν συντομίας. Προτρέπουμε, ασφαλώς, τον αναγνώστη να αναζητήσει ο ίδιος το βιβλίο και να το μελετήσει ολόκληρο.

***

Θα επιστρέψουμε τώρα στο θέμα μας, **ποια η σχέση της υπακοής με την νεωτερικότητα**. Όπως λέγει ο π. Συμεών «η υπακοή έχει μέσα της τα πάντα». «Και το καταλαβαίνετε τώρα ότι **μέσα στην υπακοή αυτή είναι όλες οι αρετές**. Δεν είναι καμιά αρετή απ' έξω. Αλλά όπως εκεί το μαρτύριο τα είχε όλα και όπως η έρημος τα είχε όλα, έτσι κι εδώ η υπακοή αυτή έχει τα πάντα. Έχει μέσα και αγάπη, έχει μέσα και ταπείνωση, έχει μέσα και μετάνοια... Όσο κι αν αγαπάς, αν δεν μπει η αγάπη αυτή μέσα στην υπακοή στον Θεό, όσο κι αν ταπεινοφρονείς, αν δεν μπει αυτή η ταπείνωση μέσα στην υπακοή στον Θεό, κάτι θα τους λείπει» (σ.55-6).

Η υπακοή είναι ο θάνατος του παλαιού ανθρώπου και του όποιου κοσμικού, μοντέρνου ή μεταμοντέρνου, φρονήματος. Για τον π. Συμεών η υπακοή είναι ο θάνατος του παλαιού ανθρώπου. «Όπως ο Χριστός διά του θανάτου πάτησε τον θάνατο, έτσι διά του θανάτου που γίνεται για τον Χριστό καταργείται ο θάνατος και βασιλεύει η ζωή. Είναι μεγάλο μυστήριο» (σ. 75). «Η υπακοή είναι θάνατος» (σ. 79), και καταλαβαίνει κανείς τι θα πει «νεκρός για τον κόσμο», όπως λέγει και η Αγία Γραφή. **Για τους χριστιανούς, διά της υπακοής έρχεται η καλή ελευθερία και γλιτώνει κανείς από τα δεινά του μεταμοντέρνου αυτονομημένου, ξεμοναχιασμένου και θρυμματισμένου ανθρώπου, από τα δεινά του εφήμερου και του αποσπασματικού, από την αρρωστημένη και αυτάρεσκη συχνά «αυτοέκφραση» και «αυτοπραγμάτωση», από τον ηδονισμό και την έλλειψη των ιδεωδών, από τον πολιτισμό της κατανάλωσης.**

Και **η υπακοή** -ένα θέμα που δεν μπορούμε να αναπτύξουμε εδώ- **όχι μόνο δεν φέρνει την κριτική αναπηρία, αλλά ζωντανεύει το αληθινά κριτικό πνεύμα, ο άνθρωπος γίνεται όντως «αυτόνομος» με την αυτονομία της ταπεινοφροσύνης, ενώ βέβαια δεν θα πάψει να ζη κανείς μέσα στον κόσμο, αλλά δίχως πια το κοσμικό φρόνημα**. Είναι αλήθεια, όπως κάπου γράφει ο π. Συμεών μιλώντας για τον Νώε, οι άνθρωποι του Θεού σαν να ξεμοναχιάζονται λιγάκι από τους πολλούς, σαν να ζουν κάπως στο περιθώριο της πληθύος- η υπακοή ενίοτε έχει εκείνο το στοιχείο της απομάκρυνσης από τους «πολλούς», για τους οποίους μίλησε ο Χάιντεγκερ τόσο ωραία στο «Είναι και Χρόνος». Η εφαρμογή της τελείας υπακοής είναι ωστόσο δυνατή και εν μέσω της πληθύος του κόσμου, της αυξημένης κοινωνικότητας- όλα αυτά είναι θέματα που θα τα δει ο αναγνώστης από κοντά διαβάζοντας «Το σύγχρονο χάρισμα» (Πανόραμα Θες/κης, Ιούνιος 1999).

***

Το πνεύμα της νεωτερικότητας είναι στην πραγματικότητα το θέλημα της «φιλαυτίας», καθώς ο άνθρωπος, όπως λέγει ο πατήρ Συμεών, θέλει «να διαφεντέψει και ενώπιον του Θεού», οπότε φθάνουμε στον μηδενισμό και την καταστροφή του πνεύματος. Η σημερινή εποχή του μεταμοντερνισμού έχει μέσα της

πολύ σκοτάδι, αλλά μπορούμε, με το «σύγχρονο χάρισμα», που είναι η υπακοή, αντίθετα από ό,τι λέγει ο Frederic Jameson, να μην είμαστε ως χριστιανοί «μεταμοντέρνοι».

(Πηγή: antifono.gr*)*